

Staro

NATUUR EN
BUITENGEBIED

Quickscan flora en fauna

Bedrijventerrein Azalealaan bij Bergerden

Rapportnummer 20210332

www.starobv.nl

Quickscan flora en fauna

Bedrijventerrein Azalealaan bij Bergerden

Januari 2022

Rapportnummer: 20210332

Opdrachtgever: Gemeente Lingewaard

Uitgevoerd door: Staro Natuur en Buitengebied
Lodderdijk 38a
5421 XB Gemert
tel. 0492-450161
fax. 0492-450162
www.starobv.nl

Veldonderzoek: I. Lustenhouwer

Auteur: M.A. den Otter

Kwaliteitscontrole: E.J.F. Claassen

Inhoud

1	Inleiding.....	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Doel	3
1.3	Geldigheid onderzoek.....	3
1.4	Zorgplicht	4
1.5	Leeswijzer	4
2	Plangebied	5
2.1	Ligging en beschrijving plangebied	5
2.2	Voorgenomen plannen	8
3	Methode.....	9
4	Natuurwaarden	10
4.1	Beschermde gebieden.....	10
4.2	Beschermde soorten	12
4.2.1	Flora.....	12
4.2.2	Vlinders en libellen	14
4.2.3	Kevers en weekdieren	15
4.2.4	Vissen	16
4.2.5	Amfibieën en reptielen	16
4.2.6	Vogels.....	17
4.2.7	Zoogdieren.....	18
5	Conclusies	20
5.1	Beschermde gebieden.....	20
5.2	Beschermde soorten	20
5.3	Advies en aanbevelingen	23
5.4	Gevolgen voor (het tijdpad van) de voorgenomen plannen	23
	Geraadpleegde bronnen	25

Bijlagen

Bijlage 1	Wet- en regelgeving
-----------	---------------------

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De initiatiefnemer is voornemens een bedrijventerrein te ontwikkelen op landbouwpercelen aan de Azalealaan bij Bergerden. In verband met deze voorgenomen ontwikkeling is het noodzakelijk inzicht te krijgen in de aanwezigheid van beschermde soorten en de mogelijke effecten van de voorgenomen plannen hierop. Door middel van de quickscan wordt in beeld gebracht of de ontwikkeling in strijd is met de natuurwetgeving en hoe eventuele strijdigheid met de wet voorkomen kan worden.

1.2 Doel

Het doel van het onderliggende onderzoek is te bepalen of de wijzigingen binnen het plangebied mogelijk leiden tot overtreding van de natuurwetgeving. Voor soortbescherming en gebiedsbescherming is sinds 1 januari 2017 de Wet natuurbescherming (Wnb) van belang. Daarnaast is gebiedsbescherming vastgelegd in het Natuurnetwerk Nederland (NNN) (voorheen EHS genoemd). In bijlage 1 wordt deze wet- en regelgeving uitgebreid beschreven.

Het in deze rapportage beschreven onderzoek stelt de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten die zijn opgenomen in paragraaf 3.1, 3.2 en 3.3 van de Wet natuurbescherming vast. Tevens beoordelen we op welke wijze en in welke mate de voorgenomen ontwikkeling invloed kan hebben op het eventueel voorkomen van beschermde soorten. Op basis van de resultaten kan worden vastgesteld welke maatregelen getroffen en vervolgstappen genomen dienen te worden om te voorkomen dat in strijd met de natuurwetgeving zal worden gehandeld. Aanvullend zal worden bepaald of voorgenomen ontwikkelingen effect hebben op de beschermde natuurwaarden van nabijgelegen natuurgebieden.

1.3 Geldigheid onderzoek

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de landelijk geldende richtlijnen. De bevoegde gezagen (provincies) hanteren de volgende definitie voor de geldigheid van onderzoeken naar beschermde soorten: "Onderzoeksgegevens mogen maximaal drie jaar oud zijn in gebieden waar weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen zijn opgetreden in de afgelopen drie jaar. In gebieden waar dit niet voor geldt, moeten de gegevens recenter zijn.". Dit rapport gaat in op de effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in hoofdstuk 2.2. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen leiden tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten en gebieden.

1.4 Zorgplicht

Voor alle in het wild levende planten en dieren, ook de niet wettelijk beschermde soorten, kent de Wet natuurbescherming een zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat een ieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende planten en dieren, alsmede voor hun directe leefomgeving. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren, niet mogen worden uitgevoerd.

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt een beschrijving gegeven van het plangebied en de voorgenomen ontwikkelingen. In hoofdstuk 3 wordt de gebruikte onderzoeksmethode besproken. De mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten en gebieden en de effecten van de geplande ingrepen op aanwezige beschermde natuurwaarden worden beschreven in hoofdstuk 4. In dit hoofdstuk wordt tevens ingegaan op de mogelijke noodzaak tot het treffen van mitigerende maatregelen. In het laatste hoofdstuk zijn de conclusies, adviezen en vervolgstappen uiteengezet.

2 Plangebied

2.1 Ligging en beschrijving plangebied

Het plangebied ligt in het gebied Bergerden aan de Azalealaan ten zuidwesten van Huissen. Het plangebied bestaat uit drie landbouwpercelen met daartussen een sloot. Het kleinste perceel in het noorden is gebruikt voor het telen van maïs. Langs randen van dit perceel liggen verhoogde wallen met verruigde vegetatie. Het grootste perceel in het westen is gebruikt voor het telen van maïs. Het middelgrote perceel in het oosten is gebruikt voor het telen van bonen. De sloot door het plangebied (tussen het grootste en middelgrote perceel) is smal met steile en kort gemaaide oevers. Rond het plangebied is veel water aanwezig, variërend van brede, rechte sloten met steile oevers tot grote oppervlakten water met natuurvriendelijke oevers.

Het gebied Bergerden is aangewezen voor de ontwikkeling van onder andere glastuinbouw. In de directe omgeving van het plangebied zijn nog verschillende kavels beschikbaar (nextgarden.nl). De verwachting is dan ook dat in de toekomst een relatief groot aandeel van de landbouwgrond in het gebied wordt ontwikkeld tot glastuinbouw en bedrijventerrein.

De ligging van het plangebied in de ruimere omgeving is weergegeven in figuur 1. De globale begrenzing van het onderzoeksgebied is weergegeven in figuur 2. Op pagina's 6 en 7 is een foto-impressie van het plangebied opgenomen.

Figuur 1. Ligging plangebied (geel omlijnd) (bron: PDOK Viewer)

Figuur 2. Globale begrenzing plangebied (geel omlijnd) (bron: PDOK Viewer)

Foto 1. Kleinste perceel in het noorden

Foto 2. Oever en wal bij kleinste perceel

Foto 3. Grootste perceel in het westen

Foto 4. Wal bij grootste perceel

Foto 5. Ruigte bij de oever in het zuidwesten

Foto 6. Sloop door het midden van het plangebied

Foto 7. Middelgrote perceel in het oosten

Foto 8. Brede sloop in het zuidoosten

2.2 Voorgenomen plannen

De initiatiefnemer is voornemens een bedrijventerrein te ontwikkelen op landbouwpercelen aan de Azalealaan bij Bergerden, zoals is weergegeven in figuur 3. In het plangebied worden kavels voor bedrijven en wegen gerealiseerd. De sloot en de wallen in het gebied blijven behouden.

Figuur 3. Voorgenomen plannen Bedrijventerrein Azalealaan bij Bergerden (bron: Gemeente Lingewaard)

3 Methode

In het kader van deze quickscan heeft een bronnenonderzoek plaatsgevonden waarbij gekeken is naar gebiedsgerichte bescherming en mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten in het plangebied. Voor het soortenonderzoek is gebruikgemaakt van gegevens van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF), de websites Vlinderstichting.nl, Waarneming.nl, EIS-nederland.nl, Zoogdiervereniging.nl en Verspreidingsatlas.nl en diverse verspreidingsatlassen.

Voor de gebiedsgerichte bescherming is gekeken naar de aanwezigheid van relevante natuurterreinen in de omgeving. De ligging van Natura 2000-gebieden (o.a. Habitat- en Vogelrichtlijngebieden) en het Natuurnetwerk Nederland in de nabijheid van het plangebied zijn onderzocht.

Daarnaast heeft een veldbezoek plaatsgevonden waarbij alle op de locatie aanwezige habitats zijn opgenomen. De aanwezigheid van deze habitats vormt de basis voor de mogelijkheid tot het voorkomen van beschermde soorten. Naast de habitats zijn directe en indirecte aanwijzingen opgenomen die duiden op het voorkomen van beschermde soorten. Dergelijke aanwijzingen zijn bijvoorbeeld het fysiek aantreffen van exemplaren van soorten en het aantreffen van holen, uitwerpselen, prooiresten, vraat-, loop- en veegsporen. Deze waarnemingen zijn bij de beoordeling betrokken. De aanwezige habitats zijn vergeleken met de habitateisen van beschermde planten- en diersoorten. Op basis van deze vergelijking en expert judgement is beoordeeld welke van deze soorten in het plangebied kunnen voorkomen. Ook is gekeken of binnen het plangebied invasieve exoten voorkomen.

Een veldbezoek voor een quickscan flora en fauna is nadrukkelijk geen volledige inventarisatie. Dat betekent dat op basis van het veldbezoek het voorkomen van beschermde soorten niet per definitie is uit te sluiten.

De bevindingen van het veldbezoek en het literatuuronderzoek zijn vervolgens gebundeld in deze rapportage.

Het veldbezoek dat voor dit onderzoek is uitgevoerd, heeft plaatsgevonden op 2 december 2021 in de ochtend onder de volgende weersomstandigheden: zwaar bewolkt, droog, windkracht 3 en circa 3 °C.

4 Natuurwaarden

4.1 Beschermde gebieden

Natura 2000

Uit de kaarten van de website van de provincie Gelderland blijkt dat het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied op circa 2,4 kilometer afstand ten oosten van het plangebied ligt, zie figuur 4. Dit betreft het Natura 2000-gebied Rijntakken.

Figuur 4. Ligging plangebied (zwart omlijnd) ten opzichte van de dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden (groen gearceerd) (bron: geoportaal.gelderland.nl)

Effectbeoordeling

Doordat het plangebied buiten het Natura 2000-gebied ligt, kunnen alleen effecten optreden als gevolg van externe werking. Gezien de relatief grote afstand tot het meest nabijgelegen deel van de Rijntakken is het uit te sluiten dat negatieve effecten ontstaan op Natura 2000-gebieden als gevolg van effecten van verdroging, versnippering, optische en mechanische verstoring en verstoring door licht, geluid en trilling door de voorgenomen plannen.

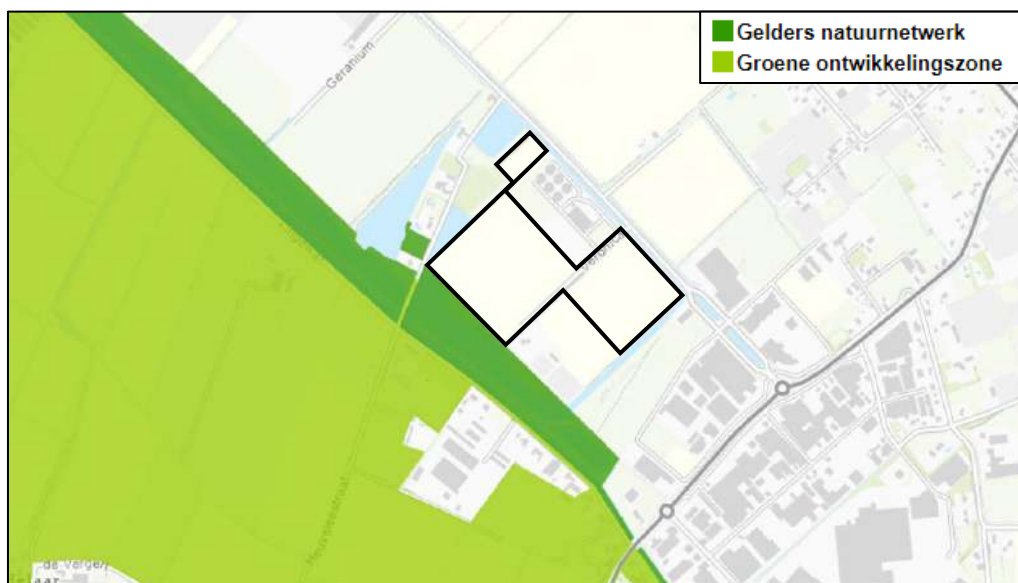
Voor wat betreft de stikstofdepositie als gevolg van de realisatiefase van de voorgenomen plannen geldt een vrijstelling van vergunningsplicht. Voor de stikstofdepositie die vrijkomt bij de gebruiksfase van het bedrijventerrein dient een AERIUS calculatie uit te wijzen of deze zal zorgen voor negatieve effecten op het Natura 2000-gebied.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Natuurgebieden in Nederland zijn erg versnipperd. Het Natuurnetwerk Nederland (NNN; in provincie Gelderland bestaande uit het Gelders Natuurnetwerk (GNN) heeft als doel om natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied. In de provincie Gelderland zijn naast het GNN ook Groene Ontwikkelingszones (GO) aangewezen. De GO is een zone die bestaat uit gebieden

met andere bestemmingen dan natuur, die ruimtelijk verweven zijn met het GNN en daar functioneel mee samenhangen en waarin wordt ingezet op versterking van die samenhang tussen inliggende en aangrenzende natuurgebieden.

Uit de kaart van provincie Gelderland blijkt dat het plangebied geen deel uitmaakt van het GNN of de GO. Het dichtstbijzijnde gebied wat deel uitmaakt van het GNN grenst direct aan de zuidwest zijde van het plangebied. Het dichtstbijzijnde gebied wat deel uitmaakt van het GO ligt op circa 65 meter ten westen van het plangebied. De ligging van het NNN in de omgeving van het plangebied is weergegeven in figuur 5.

Figuur 5. Ligging plangebied (zwart omlijnd) ten opzichte van het NNN (bron: geoportaal.gelderland.nl)

Effectbeoordeling

Het plangebied behoort niet tot het NNN maar grenst er wel direct aan. Het betreft het deelgebied Overbetuwe. De kernkwaliteiten van dit gebied zijn onder andere zeer rijk leefgebied voor steenuil, leefgebied voor das en kamsalamander, de ecologische verbindingszones en wat hier verder ontwikkeld kan worden zijn de cultuurlandschappen.

Door de voorgenomen plannen treedt geen verdroging, versnippering, optische en mechanische verstoring op in het GNN. De realisatiefase en de gebruiksfase hebben mogelijk een verstorend effect op het GNN door geluid, trilling en licht. Door de werkzaamheden uit te voeren buiten de kwetsbare broedperiode (globaal van half maart tot en met juli) kunnen effecten op soorten die voorkomen in het GNN worden verminderd. Tevens kan het bedrijventerrein ingericht worden met natuurvriendelijke verbindingen. Door het gebruik van verlichting in de gebruiksfase te minimaliseren wordt ook de verstoring op soorten die voorkomen in het GNN verminderd.

Door het nemen van maatregelen (bij het ontwerp, de realisatiefase en de gebruiksfase) kunnen de negatieve effecten op het GNN worden beperkt en worden de kernkwaliteiten van het deelgebied Overbetuwe niet aangetast. Bij het ontwerp kan gekozen worden om natuurvriendelijk verbindingen aan te leggen (zoals stroken met ruigtebegroeiing) en het behouden van de wallen en de vegetatie die erop groeit. Bij

de realisatiefase kan lichtverstoring worden beperkt door enkel overdag te werken en het plangebied tijdens de schemering en nacht niet extra te verlichten. Tijdens de gebruiksfase kan het gebied verlicht worden met vleermuisvriendelijke, amberkleurige verlichting.

Conclusie

Gezien de relatief grote afstand tot het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied (2,4 kilometer) is het uit te sluiten dat negatieve effecten ontstaan op Natura 2000-gebieden als gevolg van de voorgenomen plannen. Voor de stikstofdepositie als gevolg van de realisatiefase geldt een vrijstelling. Voor de stikstofdepositie als gevolg van de gebruiksfase dient een AERIUS calculatie te worden uitgevoerd. Door het nemen van maatregelen (bij het ontwerp, de realisatiefase en de gebruiksfase) kunnen de negatieve effecten op het GNN worden beperkt en worden de kernkwaliteiten van het deelgebied Overbetuwe niet aangetast.

4.2 Beschermde soorten

Deze paragraaf beschrijft het mogelijk voorkomen van beschermde soorten in het plangebied. Per soortgroep wordt beschreven welke soorten worden verwacht, wat de mogelijke effecten van de ingreep zijn en of het nemen van mitigerende maatregelen nodig is.

4.2.1 Flora

Uit de gegevens van de NDFF blijkt dat binnen één kilometer afstand van het plangebied brede wolfsmelk, dreps en kleine wolfsmelk (alle §3.3 Wnb) zijn waargenomen. Binnen één tot twee kilometer van het plangebied zijn akkerdoornzaad en kluwenklokje (beide §3.3 Wnb) waargenomen.

- + Brede wolfsmelk is een zeer zeldzame soort die in het rivierengebied en in Zeeuws-Vlaanderen voorkomt. De plant groeit op zonnige, open plaatsen op vochtige, matig voedselrijke, vrij stikstofrijke, kalkhoudende, omgewerkte kleiige grond op akkers, braakliggende grond, bermen en waterkanten.
- + Dreps is een zeldzame soort die verspreid over Nederland voorkomt. De soort groeit op zonnige, open plaatsen op matig droge, vrij kalkarme, matig voedselrijke, lichte grond in akkers, soms langs spoorwegen, braakliggende grond, wegranden, ruigten, ruderaal plaatsen en stortterreinen.
- + Kleine wolfsmelk is een vrij zeldzame soort die vooral voorkomt in het rivierengebied, Zuid-Limburg en in Zeeland. De plant groeit op zonnige, open plaatsen op kalkrijke, kleiige grond in akkers, omgewerkte grond, braakliggende grond, bermen en dijken.
- + Akkerdoornzaad is een zeer zeldzame soort die op enkele plekken verspreid over Nederland voorkomt. De plant groeit op zonnige, open plaatsen op vochtige, matig voedselrijke, kalkrijke grond in begraasde dijken, waterkanten, puinhellingen en akkers.

- + Kluwenklokje is een zeer zeldzame soort die verspreid over Nederland voorkomt. De plant groeit op zonnige en matig vochtige bodem van kalk- of humushoudend zand, klei of leem, in bermen, graslanden, ruderaal plaatsen, rivierdijken, uiterwaarden, bosranden en struwelen. Het plangebied bestaat uit akkers met deels kort gemaaid bermen en deels akkerranden, wallen en waterkanten met ruigte. De akkers en de kort gemaaid delen van het plangebied bieden voor beschermde plantensoorten geen geschikt habitat. De ruige randen, wallen en waterkanten bieden geschikt habitat voor brede wolfsmelk, kleine wolfsmelk, akkerdoornzaad en kluwenklokje. Het voorkomen van deze soorten in het plangebied kan niet worden uitgesloten. Voor dreps ontbreekt in het plangebied het geschikte habitat.

Effectbeoordeling

Bij werkzaamheden in de ruige akkerranden, wallen en waterkanten kunnen standplaatsen van beschermde plantensoorten worden vernietigd. De werkzaamheden in de akkers en kort gemaaid delen van het gebied hebben geen invloed op beschermde flora.

Mitigerende maatregelen

Door de wallen te behouden en niet te werken in de akkerranden en waterkanten waar ruigtevegetatie groeit worden negatieve effecten op de beschermde plantensoorten voorkomen. Indien werkzaamheden plaatsvinden aan de akkerranden, wallen en waterkanten waar ruigtevegetatie groeit dient te worden onderzocht of hier beschermde planten groeien en dienen passende maatregelen genomen te worden (zie figuur 6).

Figuur 6. Locaties met ruigtevegetatie op wallen (geel vlak), akkerranden en waterkanten (oranje vlakken)

4.2.2 Vlinders en libellen

Vlinders

Uit de gegevens van de NDFF en De Vlinderstichting blijkt dat op een afstand van één tot twee kilometer van het plangebied kleine ijsvogelvinder en sleedoornpage (beide §3.3 Wnb) zijn waargenomen. Op een afstand van twee tot vijf kilometer van het plangebied zijn grote vos, grote weerschijnvinder (beide §3.3 Wnb) en teunisbloempijlstaart (§3.2 Wnb) waargenomen.

- + Kleine ijsvogelvinder is een kwetsbare standvinder die in het zuidwesten van Nederland voorkomt in gevarieerde, vochtige gemengde bossen of loofbossen, zoals elzenbroekbos. De waardplant van deze soort is wilde kamperfoelie; soms rode kamperfoelie of gecultiveerde kamperfoelie.
- + Sleedoornpage is een zeldzame standvinder die voorkomt in sleedoornstruwelen, houtwallen en bosranden. De laatste jaren komt sleedoornpage ook steeds meer voor in tuinen en parken. De waardplant voor de rupsen zijn sleedoorn en enkele andere gecultiveerde Prunus-soorten.
- + Grote vos is een zeldzame en kwetsbare soort die voorkomt in vochtige, open bossen, bosranden, boomgaarden en andere plekken met grote vrijstaande bomen. De waardplanten van deze soort zijn vooral iep, maar ook zoete kers en sommige wilgensoorten.
- + Grote weerschijnvinder is een tot voor kort zeldzame (nu een niet bedreigde) standvinder die voorkomt in oudere, vochtige loofbossen, wilgenbroekbossen of groepen samenhangende bosjes in beekdalen. De waardplant van deze soort is vooral boswilg, soms grauwe wilg.
- + Teunisbloempijlstaart is een zeldzame soort die voorkomt op open plekken in vochtige bossen, bosranden en warme open plaatsen. De waardplanten zijn wilgenroosje, teunisbloem, bastaardwederik en kattenstaart.

In het plangebied ontbreekt het geschikte habitat (bosrijke gebieden, sleedoornstruwelen en grote vrijstaande bomen) voor deze beschermde vlinders. Tevens ontbreken voor de meeste soorten ook de geschikte waardplanten. Het voorkomen van deze en andere beschermde vlindersoorten is derhalve uitgesloten.

Libellen

Uit de gegevens van de NDFF en De Vlinderstichting blijkt dat op een afstand van twee tot vijf kilometer van het plangebied rivierrombout en sierlijke witsnuitlibel (beide §3.2 Wnb) zijn waargenomen.

- + Rivierrombout is een specialist van grote rivieren maar komt ook voor in grote beken, vooral op plaatsen waar zand of slib is afgezet. Het is een zeldzame soort die plaatselijk vrij algemeen kan voorkomen. Rond de grote rivieren IJssel, Rijn en Waal komt deze soort voor, bij de Maas is de soort nog zeldzaam.
- + Sierlijke witsnuitlibel is een zeer zeldzame libel die voorkomt in de buurt van schone, vegetatierijke vennen, plassen en dode rivierarmen. Sinds

2018 wordt de sierlijke witsnuitlibel op veel nieuwe plekken in Nederland gevonden.

De wateren in en rond het plangebied voldoen niet aan de eisen die de bovengenoemde libelsoorten stellen aan het voortplantingshabitat. Tevens ontbreekt geschikt habitat voor andere beschermde soorten libellen. Het voorkomen van essentieel habitat (voortplantingswater) van beschermde libellen in het plangebied is uit te sluiten.

4.2.3 Kevers en weekdieren

Volgens de gegevens van de NDFF en EIS Nederland komen geen beschermde kevers en weekdieren voor in de omgeving van het plangebied. Voor de beschermde kevers en weekdieren zijn weinig verspreidingsgegevens bekend, daarom wordt in deze paragraaf van alle beschermde kevers en weekdieren beoordeeld of ze in het plangebied kunnen voorkomen.

- + Vliegend hert (§3.3 Wnb) komt voor in (oude) eikenbossen, dit habitat is binnen het plangebied niet aanwezig. Het voorkomen van deze soort in het plangebied is uit te sluiten.
- + De beschermde houtkevers; vermiljoenkever, heldenbok en juchtleerkever (alle §3.2 Wnb) zijn afhankelijk van oude of holle vrijstaande bomen of (natte) gebieden met veel dood hout. Deze habitattypen zijn niet aanwezig in het plangebied. Het voorkomen van deze beschermde houtkevers in het plangebied kan daarom worden uitgesloten.
- + De beschermde waterkevers brede geelrandwaterroofofkever en gestreepte waterroofofkever (beide §3.2 Wnb) zijn voor het voorkomen afhankelijk van grote wateren. Het ontbreekt binnen het plangebied aan dergelijke grote wateren en daarom is het voorkomen van beschermde waterkevers in het plangebied uitgesloten.
- + De aquatische slakkensoort platte schijfhoren (§3.2 Wnb) is afhankelijk van de aanwezigheid van heldere, schone wateren met waterplanten. Deze soort kan in het water rond het plangebied niet worden uitgesloten. In de sloot die door het plangebied loopt is het voorkomen van de soort wel uitgesloten door het ontbreken van het juiste habitat. Bataafse stroommossel (§3.2 Wnb) is een soort die voorkomt in stromend water (rivieren of beken). Deze soort is al 50 jaar niet meer waargenomen in Nederland. Vanwege het uitsterven van de soort in Nederland is het voorkomen in het plangebied uitgesloten.

In het plangebied ontbreken geschikte habitats voor de beschermde soorten kevers en weekdieren. Het voorkomen van deze soorten in het plangebied is derhalve uit te sluiten. Mogelijk komt platte schijfhoren voor in de wateren rond het plangebied. De werkzaamheden hebben geen effect op deze wateren, dus ook geen effect op platte schijfhoren.

4.2.4 Vissen

Uit de gegevens van de NDFF blijkt dat binnen één kilometer afstand van het plangebied grote modderkruiper (§3.3 Wnb) is waargenomen.

- + Grote modderkruiper komt voor in ondiepe wateren met een dikke laag modder op de bodem en veel onderwaterplanten. De voorkeur gaat uit naar wateren die snel opwarmen, aan het verlanden zijn of tijdelijk droogvallen.

De wateren rondom en in het plangebied kunnen geschikt habitat bieden voor grote modderkruiper.

Effectbeoordeling

Bij werkzaamheden aan de sloten kunnen exemplaren van grote modderkruiper worden verstoord of gedood.

Mitigerende maatregelen

Wanneer werkzaamheden aan de sloten nodig zijn, dient vooraf onderzocht te worden of grote modderkruiper aanwezig is. Indien dit het geval is dienen passende maatregelen te worden getroffen of een ontheffing van de Wet natuurbescherming te worden verkregen.

4.2.5 Amfibieën en reptielen

Amfibieën

Uit de gegevens van RAVON, de NDFF en De amfibieën en reptielen van Nederland (Creemers & Van Delft, 2009) blijkt dat binnen één kilometer afstand van het plangebied bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander (alle §3.3 Wnb) en poelkikker (§3.2 Wnb) zijn waargenomen. Op een afstand van één tot twee kilometer van het plangebied is rugstreeppad (§3.2 Wnb) waargenomen.

In en om het plangebied zijn oppervlaktewateren aanwezig die kunnen dienen als voortplantingshabitat voor de algemene en niet-kritische soorten bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander. De ruigtevegetatie op de wallen, waterkanten en akkerranden kunnen dienen als land- en overwinteringshabitat voor deze soorten.

Voor poelkikker en rugstreeppad is geen geschikt voortplantingswater aanwezig in en om het plangebied. Poelkikker is afhankelijk van vennen en andere kleine wateren met goede waterkwaliteit en hoge natuurwaarden, dit is in en om het plangebied niet aanwezig. In het plangebied liggen wateren met een lage waterkwaliteit en steile oevers, en de wateren om het plangebied zijn te groot (hierdoor meer kans op vis die predeert op eieren en larven van amfibieën). Geschikt voortplantingswater voor poelkikker is mogelijk aanwezig ten noordwesten van het plangebied aan het Frontlijn pad en Patrouille pad zuid, hier zijn verschillende waarnemingen van poelkikker bekend.

Rugstreeppad is afhankelijk van wateren die zich in de pionierfase bevinden; ondiepe, meestal geheel vegetatieloze en meestal tijdelijke watertjes, dit is in en om het plangebied niet aanwezig. De wateren in en om het plangebied zijn te groot voor rugstreeppad. Geschikt voortplantingswater voor rugstreeppad is aanwezig ten oosten van de Nederrijn en ten zuiden van de A15, hier zijn verschillende waarnemingen van rugstreeppad bekend, deze locaties liggen ver van het plangebied en zijn niet bereikbaar door de tussenliggende waterweg en snelweg.

Reptielen

Uit de gegevens van RAVON, de NDFF en De amfibieën en reptielen van Nederland (Creemers & Van Delft, 2009) blijkt dat in de omgeving van het plangebied geen beschermde reptielsoorten zijn aangetroffen.

Het plangebied en de omgeving liggen tussen de Waal en de Nederrijn net buiten het natuurlijke verspreidingsgebied van de beschermde reptielsoorten. Het voorkomen van deze soorten in het plangebied is derhalve uit te sluiten.

Effectbeoordeling

Bij werkzaamheden in de ruige akkerranden, wallen en waterkanten kunnen verblijfplaatsen van amfibieën worden vernietigd en individuen worden verstoord en gedood. De werkzaamheden in de akkers en kort gemaaide delen van het gebied hebben geen invloed op amfibieën.

Aan de oppervlaktewateren in en om het plangebied worden geen werkzaamheden uitgevoerd. De werkzaamheden hebben geen effect op voortplantingshabitat van amfibieën.

Mitigerende maatregelen

Voor bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander geldt bij ruimtelijke ingrepen in provincie Gelderland een vrijstelling van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming. Wel geldt altijd de Algemene zorgplicht, zie §1.4. Om het verwonden van dieren te voorkomen kan bij het verwijderen van de vegetatie in één richting worden gewerkt, zodat aanwezige dieren kunnen vluchten.

Door de wallen te behouden en niet te werken in de akkerranden en waterkanten waar ruigtevegetatie groeit worden negatieve effecten op de amfibieën en het land- en overwinteringshabitat voorkomen.

4.2.6 *Vogels*

Tijdens het veldbezoek zijn de volgende soorten vogels in het plangebied waargenomen: grauwe gans, Turkse tortel, knobbelzwaan en fuut. Net buiten het plangebied hangt een steenuilenkast, en net buiten het plangebied is een braakbal gevonden, vermoedelijk gaat het om een braakbal van een kerkuil. Uit de gegevens van de NDFF blijkt dat de volgende vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten zijn waargenomen in de wijde omgeving van het plangebied: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer en steenuil (alle §3.1 Wnb).

Het plangebied biedt geen geschikte nestgelegenheid voor vogels met een jaarrond beschermd nest. Wel is geschikte nestgelegenheid aanwezig voor weidevogels in de akkers, en in de randen (ruigte, struiken, riet en waterkanten) is nestgelegenheid aanwezig voor andere vogelsoorten.

Het plangebied en de randen kunnen dienen als een essentieel onderdeel van het foerageergebied voor steenuil en kerkuil. Voor overige vogelsoorten vormt het plangebied niet-essentieel foerageergebied.

Effectbeoordeling

De randen van het plangebied en de akkers in het plangebied bieden geschikte nestgelegenheid voor vogels waarvan het nest niet jaarrond beschermd is. Bij werkzaamheden in de randen kunnen nesten worden vernietigd en broedgevallen worden verstoord. Bij het aanleggen van een bedrijventerrein gaat broedgelegenheid verloren voor weidevogels. Weidevogels kunnen uitwijken naar geschikte akkers in de omgeving van het plangebied.

Bij het aanleggen van een bedrijventerrein in het plangebied gaat foerageergebied voor vogels verloren. Dit kan een negatief effect hebben op het broedsucces van de vogels zoals kerkuil en steenuil. Deze soorten hebben een vaste broedplaats en daaromheen een territorium, ze kunnen niet gemakkelijk uitwijken naar alternatieve gebieden.

Mitigerende maatregelen

Mogelijk vormt het plangebied een essentieel onderdeel van het leefgebied van de kerkuil en steenuil. Daarom is het noodzakelijk nader onderzoek naar deze soorten uit te voeren

Indien uit nader onderzoek zou blijken dat het plangebied geen essentieel onderdeel vormt van het leefgebied van kerkuil en steenuil dienen de volgende maatregelen te worden genomen. Werkzaamheden in de akkers dienen te worden uitgevoerd wanneer geen broedgeval aanwezig is en buiten het broedseizoen van vogels. Het broedseizoen loopt globaal van half maart tot en met juli. In het kader van de Wet natuurbescherming wordt voor het broedseizoen echter geen standaardperiode gehanteerd. Mocht blijken dat het plangebied essentieel leefgebied vormt voor de kerkuil en steenuil dan dient een ontheffing te worden verkregen voor de werkzaamheden en dienen mitigerende maatregelen te worden genomen.

4.2.7 Zoogdieren

Vleermuizen

Uit de Atlas van de Nederlandse vleermuizen (1997), Korsten en Regelink (2010) en gegevens van de NDFF blijkt dat de soorten franjestaart, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, rosse dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis (alle §3.2 Wnb) voorkomen in de wijde omgeving van het plangebied.

Het plangebied biedt geen verblijfplaatsen voor vleermuizen. Het plangebied kan wel dienen als foerageergebied en de watergangen in en rond het plangebied kunnen dienen als vliegroute.

Overige zoogdieren

Uit gegevens van de NDFF blijkt dat binnen één kilometer afstand van het plangebied de volgende soorten zijn waargenomen: algemene spits-, woel- en ware muizensoorten, bunzing, egel, haas, konijn, ree, vos (alle §3.3 Wnb), bever en wolf (beide §3.2 Wnb). Op een afstand van één tot twee kilometer van het plangebied zijn eekhoorn, hermelijn, steenmarter en wezel (alle §3.3 Wnb) waargenomen. Op een afstand van twee tot vijf kilometer van het plangebied zijn boommarter, das (beide §3.3 Wnb) en otter (§3.2 Wnb) waargenomen.

Het plangebied kan een onderdeel vormen van het leefgebied van algemene muizensoorten en haas. Mogelijk zijn van deze soorten ook verblijfplaatsen aanwezig in het plangebied. Het plangebied kan een onderdeel vormen van het grotere leefgebied van bunzing, vos, hermelijn, steenmarter, wezel en das. Deze soorten kunnen de delen met ruigtevegetatie gebruiken als migratieroute. De randen van het plangebied kunnen een essentieel onderdeel van het leefgebied vormen. De akkers en het kortgemaakte deel is voor deze soorten niet essentieel. Voor egel, konijn, ree, bever, wolf, eekhoorn, boommarter en otter ontbreekt in het plangebied het juiste habitat. Mogelijk doorkruisen deze soorten incidenteel het plangebied.

Effectbeoordeling

Door het aanleggen van het bedrijventerrein verdwijnt foerageergebied voor vleermuizen. De watergangen blijven intact, dus de vliegroutes ook, mits ze niet extra verlicht worden.

Door de werkzaamheden verdwijnt leefgebied van algemene muizensoorten en haas, en mogelijk verdwijnen ook verblijfplaatsen. Wanneer in de ruigtevegetaties wordt gewerkt, kunnen (essentiële) migratieroutes van bunzing, vos, hermelijn, steenmarter, wezel en das worden onderbroken.

Mitigerende maatregelen

Door het plangebied minimaal te verlichten kan een deel van het bedrijventerrein in gebruik blijven als foerageergebied en door geen verlichting te richten op de watergangen kunnen deze in gebruik blijven als vliegroutes (gedurende de realisatiefase en gebruiksfase).

Voor algemene spits-, woel- en ware muizensoorten en haas geldt in provincie Gelderland een vrijstelling van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming. Wel geldt altijd de Algemene zorgplicht, zie §1.4. Om het verwonden van dieren te voorkomen kan bij het verwijderen van de vegetatie één kant op worden gewerkt, zodat aanwezige dieren kunnen vluchten. Door de ruigtevegetaties ongemoeid te laten worden mogelijk essentiële migratieroutes van bunzing, vos, hermelijn, steenmarter, wezel en das niet onderbroken.

5 Conclusies

5.1 Beschermde gebieden

Gezien de relatief grote afstand tot het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied (2,4 kilometer) is het redelijkerwijs uit te sluiten dat negatieve effecten ontstaan op Natura 2000-gebieden als gevolg van de voorgenomen plannen. Voor de stikstofdepositie als gevolg van de realisatiefase geldt een vrijstelling. Voor de stikstofdepositie als gevolg van de gebruiksfase dient een AERIUS calculatie te worden uitgevoerd.

Door het nemen van maatregelen (bij het ontwerp, de realisatiefase en de gebruiksfase) kunnen de negatieve effecten op het GNN worden beperkt en worden de kernkwaliteiten van het deelgebied Overbetuwe niet aangetast.

5.2 Beschermde soorten

In het plangebied komen mogelijk verschillende soorten voor die zijn beschermd onder paragrafen 3.1, 3.2 en 3.3 van de Wet natuurbescherming. Het is uit te sluiten dat in het plangebied beschermde vlinders, libellen, kevers, weekdieren, reptielen en vissen voorkomen. Wel geldt voor alle aanwezige soorten in het plangebied de algemene zorgplicht, zie §1.4 van dit rapport. Tabel 1 geeft een overzicht van de mogelijk aanwezige en aangetroffen beschermde soorten in de omgeving van het plangebied.

Soorten van paragraaf 3.1 van de Wet natuurbescherming

De akkers bieden geschikte nestgelegenheid voor weidevogels. Bij het aanleggen van een bedrijventerrein gaat broedgelegenheid verloren voor weidevogels. Weidevogels kunnen uitwijken naar geschikte akkers in de omgeving van het plangebied. Door de werkzaamheden in de akkers uit te voeren buiten de broedperiode worden weidevogels niet verstoord.

De randen van het plangebied (ruigte, struiken, riet en waterkanten) bieden geschikte nestgelegenheid voor verschillende vogelsoorten. Bij werkzaamheden in de randen kunnen nesten worden vernietigd en broedgevallen worden verstoord. Door de randen van het plangebied te behouden worden vogels die daar mogelijk broeden niet verstoord.

Het plangebied biedt voor kerkuil en steenuil geen geschikte nestgelegenheid, maar kan wel een essentieel onderdeel vormen van het foerageergebied van deze soorten. Nader onderzoek in het plangebied is noodzakelijk voor kerkuil en steenuil. Indien het plangebied een essentieel onderdeel vormt van het leefgebied van uilen dient voor het vernietigen van het leefgebied een ontheffing te worden verkregen en mitigerende maatregelen te worden genomen.

Soorten van paragraaf 3.2 van de Wet natuurbescherming

Vleermuizen kunnen het plangebied gebruiken als foerageergebied en de watergangen als vliegroute. Door het aanleggen van het bedrijventerrein verdwijnt foerageergebied voor vleermuizen. De watergangen blijven intact, dus de vliegroutes ook, mits ze niet extra verlicht worden. Door het plangebied minimaal te verlichten kan een deel van het bedrijventerrein in gebruik blijven als foerageergebied en door geen

verlichting te richten op de watergangen kunnen deze in gebruik blijven als vliegroutes.

Soorten van paragraaf 3.3 van de Wet natuurbescherming

De ruige randen, wallen en waterkanten bieden geschikt habitat voor brede wolfsmelk, kleine wolfsmelk, akkerdoornzaad en kluwenklokje. Door de wallen te behouden en niet te werken in de akkerranden en waterkanten waar ruigtevegetatie groeit worden negatieve effecten op de beschermde plantensoorten voorkomen. Indien werkzaamheden plaatsvinden aan de akkerranden, wallen en waterkanten waar ruigtevegetatie groeit dient te worden onderzocht of hier beschermde planten groeien en dienen passende maatregelen genomen te worden.

Grote modderkruiper kan voorkomen in de wateren in en rondom het plangebied. Wanneer werkzaamheden aan de sloten nodig zijn, dient vooraf onderzocht te worden of grote modderkruiper aanwezig is. Indien dit het geval is dienen passende maatregelen te worden getroffen of een ontheffing van de Wet natuurbescherming te worden verkregen.

De ruige randen, wallen en waterkanten kunnen door bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander worden gebruikt als land- en overwinteringshabitat. Bij werkzaamheden in de ruigtevegetatie kunnen verblijfplaatsen van amfibieën worden vernietigd en individuen worden verstoord en gedood. Aan de oppervlaktewateren in en om het plangebied worden geen werkzaamheden uitgevoerd. De werkzaamheden hebben geen effect op voortplantingshabitat van amfibieën. Voor bovengenoemde amfibiesoorten geldt een vrijstelling van de verbodsbepaling van de Wet natuurbescherming, wel geldt de algemene zorgplicht. Door de wallen te behouden en niet te werken in de akkerranden en waterkanten waar ruigtevegetatie groeit worden negatieve effecten op de amfibieën en het land- en overwinteringshabitat voorkomen.

Door de werkzaamheden verdwijnt leefgebied van algemene muizensoorten en haas, en mogelijk verdwijnen ook verblijfplaatsen. Voor deze soorten geldt een vrijstelling van de verbodsbepaling van de Wet natuurbescherming, wel geldt de algemene zorgplicht. Door voorzichtig en in één richting te werken kunnen aanwezige individuen vluchten.

Wanneer in de ruigtevegetaties wordt gewerkt, kunnen (essentiële) migratieroutes van bunzing, vos, hermelijn, steenmarter, wezel en das worden onderbroken. Door de ruigtevegetaties ongemoeid te laten worden mogelijk essentiële migratieroutes niet onderbroken.

Tabel 1. Overzicht mogelijk aanwezige en aangetroffen beschermde soorten in de omgeving van het plangebied

Soort(groep)	Bescherming	Functie plangebied	Mogelijk effect	Ontheffing nodig	Maatregelen
Vogels	§3.1 Wnb (nest niet jaarrond beschermd)	Nestgelegenheid	Ja	Nee, mits maatregelen worden uitgevoerd	Werken in akkers wanneer geen broedgeval aanwezig is en buiten broedseizoen, ruigtevegetatie behouden
Kerkuil en steenuil	§3.1 Wnb (nest wel jaarrond beschermd)	Foerageergebied	Ja	Mogelijk	Nader onderzoek laten uitvoeren
Vleermuizen	§3.2 Wnb	Vliegroutes en foerageergebied	Ja	Nee, mits maatregelen worden uitgevoerd	Watergangen niet verlichten, bedrijventerrein minimaal verlichten
Brede wolfsmelk, kleine wolfsmelk, akkerdoornzaad en kluwenklokje	§3.3 Wnb	Standplaats	Ja	Nee, mits maatregelen worden uitgevoerd	Ruigtevegetatie behouden of onderzoek uitvoeren
Grote modderkruiper	§3.3 Wnb	Leefgebied	Ja	Mogelijk	Nader onderzoek laten uitvoeren indien werkzaamheden worden uitgevoerd aan de sloten
Bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander	§3.3 Wnb	Land- en overwinterings-habitat	Ja	Nee, algehele vrijstelling	Ruigtevegetatie behouden
Algemene spits-, woel- en ware muizen en haas	§3.3 Wnb	Verblijfplaatsen	Ja	Nee, algehele vrijstelling	Voorzichtig en in één richting werken
Bunzing, vos, hermelijn, steenmarter, wezel en das	§3.3 Wnb	Migratieroute	Ja	Nee, mits maatregelen worden uitgevoerd	Ruigtevegetatie behouden

5.3 Advies en aanbevelingen

Overtreding van de Wet natuurbescherming dient te worden voorkomen door het nemen van de volgende vervolgstappen en maatregelen:

1. Door de ruigtevegetatie op de wallen, akkerranden en waterkanten te behouden kunnen beschermde flora, amfibieën, vogels en zoogdieren gebruik blijven maken van het plangebied.
2. Indien werkzaamheden worden uitgevoerd aan de sloten is nader onderzoek nodig naar grote modderkruiper.
3. Indien werkzaamheden worden uitgevoerd aan de akkerranden, wallen en waterkanten waar ruigtevegetatie groeit dient te worden onderzocht of hier beschermde planten groeien.
4. Nader onderzoek naar het gebruik van het plangebied door steenuil en kerkuil is nodig omdat mogelijk essentieel foerageergebied voor deze soorten verdwijnt.
5. Afhankelijk van de uitkomst van het uilenonderzoek kunnen de werkzaamheden in de akkers worden uitgevoerd buiten de broedperiode van weidevogels.
6. Door het bedrijfsterrein minimaal te verlichten en de watergangen niet te verlichten (realisatiefase en gebruiksfase) kunnen vleermuizen gebruik blijven maken van het plangebied als foerageergebied en vliegroutes.

5.4 Gevolgen voor (het tijdspad van) de voorgenomen plannen

Nader onderzoek

- + Kerkuilonderzoek vindt plaats van 1 februari tot 1 september.
- + Steenuilonderzoek vindt plaats van 1 februari tot 1 mei.
- + Modderkruiperonderzoek vindt plaats van 1 maart tot 1 juli, indien werkzaamheden plaatsvinden aan de sloten.
- + Beschermde plantenonderzoek vindt plaats van 1 juli tot 1 september, indien werkzaamheden plaatsvinden aan de akkerranden, wallen en waterkanten.

Ontheffing Wet natuurbescherming

- + Indien het plangebied een essentieel onderdeel vormt van het leefgebied van steenuil en/of kerkuil dient voorafgaand aan de werkzaamheden een ontheffing van de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd bij provincie Gelderland.
- + Indien werkzaamheden worden uitgevoerd aan de sloten en uit het nader onderzoek blijkt dat de werkzaamheden een negatief effect (kunnen) hebben op grote modderkruiper dient voorafgaand aan de werkzaamheden een ontheffing van de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd bij provincie Gelderland.
- + Indien werkzaamheden worden uitgevoerd aan akkerranden, wallen en waterkanten dient te worden onderzocht of beschermde plantensoorten voorkomen, en dienen passende maatregelen te worden genomen.
- + De aanvraag kan pas worden ingediend als het nader onderzoek helemaal is afgerond. De gemeente of Omgevingsdienst heeft 26 weken nodig om uw vergunning in orde te maken, gerekend vanaf het moment dat u uw aanvraag heeft ingestuurd. Als u niet alle gevraagde informatie bij uw aanvraag meestuurt, duurt de afhandeling langer.

- + Voor het aanvragen van een ontheffing dient een mitigatieplan/activiteitenplan te worden opgesteld ten behoeve van de verblijfplaatsen van de beschermde soort(en).
- + Daarnaast dienen mitigerende maatregelen genomen te worden om een ontheffing te kunnen verkrijgen indien noodzakelijk.

Geraadpleegde bronnen

Literatuur

- + Bos F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- + Bouwens, S. Provincie Noord-Brabant, 2017. Handreiking Kleine Marters in relatie tot soortbescherming. Zoogdiervereniging - rapport 2017.32.
- + Creemers R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON) (redactie). 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland, Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey Nederland, Leiden.
- + Korsten, E. en Regelink J.R. Herkennen van potentiële vleermuiswaarden: in het kader van quickscans en andere ecologisch vooronderzoek. Zoogdiervereniging - rapport 2010.44. Zoogdiervereniging, Nijmegen.
- + Limpens, H., K. Mostert, W. Bongers, 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen, onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- + Ministerie van Economische Zaken. Brochure: Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen, lees hier wat de Wet natuurbescherming daarover regelt. Versie 1.3 december 2016.
- + Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, 2002. De Nederlandse libellen (Odonata). Nederlandse Fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Internet

- + Natura 2000-gebieden, geoportaal.gelderland.nl, 07-12-2021
- + Natuurnetwerk Nederland, geoportaal.gelderland.nl, 07-12-2021
- + NDFF - 07-12-2021 14:44:28
- + www.eis-nederland.nl
- + www.vlinderstichting.nl
- + www.waarneming.nl
- + www.zoogdiervereniging.nl
- + www.verspreidingsatlas.nl

Bijlage 1 Wet- en regelgeving

Wet natuurbescherming

In Nederland is de bescherming van natuurwaarden sinds 1 januari 2017 geregeld in de Wet natuurbescherming. Deze wet regelt de bescherming van soorten, gebieden en houtopstanden en vervangt daarmee de Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en Boswet. Daarnaast geldt per provincie beleid voor de bescherming van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) (voorheen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) genoemd).

Soortbescherming

Op het gebied van soortbescherming is het uitgangspunt van de Wet natuurbescherming dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde dieren of planten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan; het 'nee, tenzij-principe'.

De Wet natuurbescherming kent een apart beschermingsregime voor soorten van de Vogelrichtlijn, een apart beschermingsregime voor soorten van de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn en een apart beschermingsregime voor andere soorten, die vanuit nationaal oogpunt beschermd worden. Elk van deze beschermingsregimes kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden. De Wet natuurbescherming kent de volgende drie categorieën beschermde soorten:

1. Alle van nature in Nederland in het wild levende vogels beschermd volgens het beschermingsregime van de Europese Vogelrichtlijn;
2. Soorten, niet vogels zijnde, van de Europese Habitatrichtlijn bijlage IV onderdeel a, het Verdrag van Bern bijlage II en het Verdrag van Bonn bijlage I, voor zover hun natuurlijke verspreidingsgebied zich in Nederland bevindt;
3. 'Andere soorten', waaronder soorten die vanuit nationaal oogpunt bescherming behoeven.

De drie beschermingsregimes kennen elk hun eigen verbodsbepalingen. De verbodsbepalingen voor vogels en overige Europese soorten (categorie 1 en 2) zijn letterlijk overgenomen uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Voor de andere, 'nationaal' beschermde soorten (categorie 3) gelden verbodsbepalingen die geïnspireerd zijn op de Habitatrichtlijn, maar in sommige opzichten minder streng zijn. In tabel 1 zijn de verbodsbepalingen per regime weergegeven.

Om af te mogen wijken van de verbodsbepalingen via een ontheffing of vrijstelling moet aan drie criteria zijn voldaan:

- + Er mag alleen van de verbodsbepalingen worden afgeweken als er geen andere bevredigende oplossing voor de handeling mogelijk is;
- + Er moet sprake zijn van een in de wet genoemd belang. De wet geeft voor de verschillende beschermingsregimes aan wat die belangen zijn, zoals ruimtelijke ontwikkeling, volksgezondheid of openbare veiligheid;
- + Er mag geen afbreuk worden gedaan aan de staat van instandhouding van de soort.

Als aan deze drie vereisten voldaan is, kan een ontheffing worden verleend. Voor een aantal handelingen is bovendien vrijstelling mogelijk, bijvoorbeeld in de vorm van een provinciale verordening of een gedragscode.

Tabel 1. Verbodsbepalingen per categorie beschermde soorten

Categorie 1 (§ 3.1 Wnb)	Categorie 2 (§ 3.2 Wnb)	Categorie 3 (§ 3.3 Wnb)
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art. 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	-
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	-
-	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onttwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onttwortelen of te vernielen

Zorgplicht

Voor alle in het wild levende planten en dieren, ook niet beschermde soorten, kent de Wet natuurbescherming een zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat een ieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Dit betekent dat voorafgaand aan handelingen inzichtelijk moet zijn welke natuurwaarden aanwezig zijn, de kwetsbaarheid hiervan en de mogelijke gevolgen die de handeling hiervoor kan hebben. Bij de uitvoering van de handelingen dienen negatieve gevolgen zoveel mogelijk te worden voorkomen, dan wel beperkt of ongedaan te worden gemaakt. De zorgplicht is altijd van toepassing, ongeacht vrijstelling of ontheffing.

Natura 2000 (bron: Rijksoverheid)

In 2017 is de Wet natuurbescherming in werking getreden. De wet biedt een beschermingskader voor de flora en fauna binnen de aangewezen beschermde gebieden, de zogenaamde Natura 2000-gebieden en bijzondere nationale gebieden.

De wet bepaalt dat projecten en andere handelingen die de kwaliteit van de habitats kunnen verslechteren of die een verstorend effect kunnen hebben op de soorten, niet mogen plaatsvinden zonder vergunning. Ook plannen moeten getoetst worden op hun gevolgen voor de Natura 2000-gebieden. Dit gebeurt met de habitattoets.

De habitattoets bestaat uit drie onderdelen:

- + oriëntatiefase (en vooroverleg);
- + verslechterings- en verstoringstoets;
- + passende beoordeling.

De oriëntatiefase maakt geen deel uit van de in de wet geregelde procedures. In de praktijk is deze stap nodig. Gezamenlijk met het bevoegd gezag wordt bepaald of goedkeuring van het plan nodig is en welke verdere procedure doorlopen moet worden. Afhankelijk van de kans en omvang van de effecten op een Natura 2000-gebied bestaat de vervolgprocedure uit het uitvoeren van een verslechterings- en verstoringstoets, een passende beoordeling of geen enkele toetsing.

Indien er geen kans is op negatieve effecten op een Natura 2000-gebied is geen goedkeuring voor de plannen of het project nodig.

Als uit de oriëntatiefase is gebleken dat er kans is op significant negatieve effecten voor het Natura 2000-gebied, dient een passende beoordeling te worden uitgevoerd. Indien uit de passende beoordeling blijkt dat er kans is op een significant negatief effect moet aan de volgende criteria worden voldaan:

- + er zijn geen alternatieve oplossingen voor het project die minder of geen negatieve effecten hebben voor het Natura 2000-(deel)gebied;
- + er is sprake van dwingende redenen van groot openbaar belang;
- + er is voorzien in compenserende maatregelen.

Alléén als aan deze voorwaarden wordt voldaan, kan goedkeuring worden verleend.

Indien uit de oriëntatiefase is gebleken dat er een kans is op (niet-significante) negatieve effecten, dient een verslechterings- en verstoringstoets te worden uitgevoerd. Met dit onderzoek wordt bepaald:

- + of deze kans reëel is en
- + of de verslechtering of verstoring aanvaardbaar is.

Natuurnetwerk Nederland / Ecologische hoofdstructuur (bron: Rijksoverheid)

Natuurgebieden in Nederland zijn erg versnipperd. Het Natuurnetwerk Nederland (voorheen EHS) heeft als doel om natuurgebieden te vergroten en met elkaar te verbinden. Door verbindingen tussen natuurgebieden te maken, kunnen planten en dieren zich makkelijker verspreiden over meer gebieden. Hierdoor zijn deze gebieden beter bestand tegen negatieve milieu-invloeden. In grotere natuurgebieden kunnen bovendien meer soorten planten en dieren leven.

Het doel van het afwegingskader Ecologische Hoofdstructuur is om de EHS als netwerk van natuurgebieden te beschermen tegen negatieve effecten van ruimtelijke ingrepen. Dat betekent niet dat ontwikkelingen zoals woningbouw en bedrijvigheid, verboden zijn. Door het doorlopen van het afwegingskader wordt vastgesteld of, en zo ja, onder welke voorwaarden een ontwikkeling in de Ecologische Hoofdstructuur kan worden toegelaten.

De bescherming van de Ecologische Hoofdstructuur vindt plaats door het nee-tenzij-regime uit de Nota Ruimte. Dit houdt in dat ruimtelijke ingrepen in de EHS met een negatief effect op de EHS in principe niet zijn toegestaan. Onder voorwaarden kan hiervan worden afgeweken.

De beleidsmatige basis voor het afwegingskader voor de Ecologische Hoofdstructuur is de Nota Ruimte. Daarnaast hebben Rijk en provincies een beleidskader Spelregels EHS opgesteld. Het beleidskader geeft een uitwerking, verduidelijking en aanscherping van de verschillende onderdelen

van het afwegingskader. De provincies laten de inhoud van de Spelregels EHS doorwerken in het provinciaal ruimtelijk beleid.

De bescherming van de EHS gebeurt via de regelgeving van de ruimtelijke ordening. Het beschermingsregime is onder de Wro door het Rijk vastgelegd in de AMvB Ruimte en werkt via provinciale verordeningen.